

Pieniądz równoległy

Wstęp

Niniejszy artykuł poświęcony jest przeprowadzeniu dowodu, iż wprowadzenie pieniądza równoległego w Polsce jest koniecznością dziejową. Może bowiem zapewnić krajowi bezpieczeństwo ekonomiczne w czasie zbliżającego się światowego kryzysu systemu finansowego.

W trakcie wywodu zostanie podjęta próba zdefiniowania podstawowych pojęć. Jest to zabieg konieczny, ponieważ w naukach ekonomicznych kompletnej degradacji uległa precyzyjność podstawowego nazewnictwa. Struktura tego artykułu oparta jest na powszechnie przyjętych zasadach dowodzenia, a więc kolejno: określenie założeń, sprecyzowanie tezy, przeprowadzenie dowodu i zakończenie tradycyjnym CBDO (co było do okazania).

Czytelnik, który nie zgodzi się z założeniami, czyli z przyjętym w dowodzeniu oglądem rzeczywistości, może zaprzestać dalszego czytania. Założenia, czyli pewniki (oczywistości) to fundament całego ciągu logicznego związanego z dowodzeniem postawionej tezy.

Założenia (pewniki)

1. Żyjemy w epoce obfitości dóbr, w szczególności żywności i dóbr pomnażalnych. Epoka obfitości, której rozpoczęcie określamy na lata 70 XX wieku, nastąpiła po jedynie znanej w historii pisanej epoce niedoboru. Charakterystyka tych epok:
  - W epoce niedoboru „*jeśli ty coś zyskujesz, ktoś inny musi tracić*”.
  - Epoka obfitości bazuje na hasle „*win-win*”, czyli „*jeśli ja zyskuję, to i ty zyskujesz*”.
  - Epoka niedoboru to hasło „*jeśli się dzielisz, to dobra ubywa*”.
  - W epoce obfitości dzielenie oznacza pomnażanie dóbr. To ostatnie stwierdzenie opiera się na fakcie, iż w erze obfitości podstawowym dobrem jest informacja (wiedza).

2. Pomimo obfitości dóbr, 99% populacji nie zaspokaja swoich potrzeb, często nawet tych podstawowych. Problem nie tkwi w braku dóbr, a w wadliwej ich dystrybucji (podziale).
3. Niedostatkowi, o którym mowa w punkcie poprzednim, towarzyszy powszechne marnotrawstwo. Zatem z jednej strony mamy pozorny nadmiar dóbr, z drugiej – rzesze potrzebujących. Część ekonomistów, zwiedziona takim obrazem, uznaje, iż weszliśmy w erę nadmiaru, nadprodukcji. Przyczyną nierównowagi pomiędzy potrzebami ludzi a ofertą rynkową jest głód monetarny, czyli niedobór pośrednika wymiany towarów i usług. Krótko mówiąc – zbyt mała ilość pieniądza.
4. Większość krajów i narodów nie dysponuje pieniądzem suwerennym, tzn. pieniądzem, którego ilość i wartość zależna jest od własnego banku centralnego. Gospodarki zasilane są pieniądzem prywatnym, kreowanym przez banki komercyjne – pieniądzem o charakterze dłużnym, tzn. pochodzącym z kredytów.

Wprowadzenie pieniądza dłużnego oznacza, iż gospodarka zasilana jest przez pieniądź, który kredytobiorca zarobi w przyszłości.

5. Na cenę dowolnego dobra składają się przede wszystkim dwa czynniki: wynagrodzenie za pracę ludzką (koszty osobowe w łańcuchu dostaw) i wynagrodzenie kapitału (tzn. zysk, odsetki, patenty, amortyzacja). W gospodarce realnej krąży pieniądź pochodzący z wynagrodzeń, natomiast prawie cała część kapitałowa trafia na rynki finansowe. W efekcie konsumenci dysponują dochodem nie pozwalającym na zakup wyprodukowanych przez siebie dóbr. W realiach polskich konsumenci nabywają dobra za kwotę 1 biliona zł, a dysponują dochodami nieprzekraczającymi połowy tej kwoty. Sytuacja ta wymusza powszechne zadłużanie się. Zadłużają się państwa, przedsiębiorstwa i rodziny.
6. W wyniku sytuacji opisanej w punkcie poprzednim, tzn. nadwyżka wydatków gospodarstw domowych w stosunku do dochodów, powstaje luka nabywcza.

7. W globalnym systemie finansowym ilość pieniądza stale rośnie. Przyczyną jest oparcie zarówno gospodarki, jak i rynków finansowych na pieniądzu dłużnym odsetkowym. Nikt nie zna ilości pieniądza, ponieważ największe jego zasoby znajdują się poza systemem bankowym.
8. Źródłem występujących cyklicznie w kapitalizmie kryzysów jest zapas światowego systemu finansowego. Ciągły przyrost pieniądza dłużnego powoduje albo zjawiska inflacyjne, albo pęknięcie baniek spekulacyjnych. Nauka ekonomii uznaje cykliczne pojawianie się kryzysów za zjawisko nieuchronne.
9. Prawa i zasady głoszone przez akademickie nauki ekonomiczne należy uznać za całkowicie zdezaktualizowane, dotyczą bowiem rzeczywistości gospodarczej z epoki niedoboru. Wejście w epokę obfitości doprowadziło do obalenia podstawowego prawa ekonomicznego określającego przyczyny powstawania inflacji. W epoce niedoboru popyt podporządkowany był podaży, ponieważ podaż (produkcja) podlegała ograniczeniu. Obecnie podaż dostosowuje się do popytu (zapotrzebowania) zgłaszanego przez konsumentów. Niedostrzeżenie przez naukę tych zależności powoduje, że wciąż funkcjonuje „*straszak inflacji*”. Przy występowaniu prymatu popytu nad podażą, nie istnieje zagrożenie inflacją w obszarze dóbr podstawowych (żywność, odzież, energia).
10. Postęp techniczny i technologiczny powodować będzie kurczenie się rynków pracy w wielu dziedzinach wytwórczości (budownictwo, przemysł, przetwórstwo, rolnictwo, usługi materialne). Człowiek zostanie uwolniony od ciężkiej pracy. Nie oznacza to jednak bezrobocia, ponieważ pełne zatrudnienie zapewni rozwój takich dziedzin, jak: edukacja, rekreacja, kultura i ekologia.

11. Podstawowe definicje:

Konsument – osoba potrzebująca danego dobra i mająca środki na zakup tego dobra

Chętnik – osoba potrzebująca danego dobra, ale pozbawiona środków na zakup tego dobra

Dziedzictwo narodowe – majątek i dorobek, będący spadkiem po poprzednich pokoleniach. Dziedzictwem są zasoby naturalne, intelektualne i materialne.

Dywidenda narodowa – pieniądze otrzymywane przez każdego obywatela, pochodzące z zysków wytworzonych w przedsiębiorstwach narodowych, państwowych i spółkach Skarbu Państwa oraz z innych źródeł stanowiących własność całego narodu. Dywidenda narodowa to pieniądze uzyskiwane od korzystających z naszego dziedzictwa.

Legalny środek płatniczy – pieniądz stanowi legalny środek płatniczy wtedy, gdy na terenie kraju emitenta nie można odmówić przyjęcia zapłaty w tej walucie. W Polsce legalnym środkiem płatniczym jest PLN.

Teza

Wprowadzenie do gospodarki pieniądza równoległego spowoduje poprawę jakości życia Polaków oraz zabezpieczy gospodarkę przed ewentualnymi światowymi kryzysami finansowymi. Ostatecznym efektem wprowadzenia pieniądza równoległego będzie wyparcie z obiegu pieniądza dłużnego. Oznacza to, iż instytucje prywatne (banki) zostaną pozbawione możliwości kreowania pieniądza.

Dowody

Luka nabywcza powiększona o wyliczone potrzeby chętników powinna być wypełniona pieniądzem równoległym. Pieniądz równoległy, niewymienialny na inne waluty i bezodsetkowy, tzn. pozbawiony możliwości pomnażania, jest najlepszym medium spełniającym ten cel. Jest to zatem pieniądz nietworzący długu – pieniądz określany w literaturze jako pieniądz pozytywny (z ang. *positive money*).

Pieniądz równoległy, emitowany w ilości zapewniającej przyrost dochodów ludności na poziomie luki nabywczej (a zatem uwzględniający bardzo szybką rotację tego pieniądza), nie jest legalnym środkiem płatniczym w rozumieniu definicji używanej w tym tekście. Oznacza to, że nie ma obowiązku przyjmowania zapłaty w tej walucie. Niewymienialność zniechęca importera do sprzedaży, a brak odsetek zniechęca do oszczędzania.

Polskie doświadczenie z programem 500+ jasno wskazuje, iż wypełnienie luki nabywczej, nawet w sposób tradycyjny i nawet pieniądzem pochodzącym z kredytu, zaspokaja częściowo głód monetarny, przyczyniło się nie tylko do poprawy jakości życia Polaków, ale także do pobudzenia gospodarki i stworzenia nowych miejsc pracy. Program 500 + nie spowodował inflacji. Poprawiła się spłacalność zaciągniętych kredytów. Wadami Programu 500 + były: finansowanie tych wydatków pieniądzem dłużnym i przeznaczanie przez beneficjentów otrzymanych środków na zakupy towarów z importu. Gdyby Program 500 + finansowany był pieniądzem równoległym, wówczas nakręcałby głównie produkcję krajową i nie generowałby długu publicznego.

Waluta równoległa, wypełniając lukę nabywczą, przyczyni się do:

- zamiany grupy chętników w konsumentów
- pobudzenia gospodarki krajowej
- ograniczenia kosztów produkcji poprzez likwidację odsetek, skrócenie czasu i tras transportu oraz szybszą rotację zapasów
- poprawy konkurencyjności cenowej towarów krajowych w porównaniu z importowanymi
- ograniczenia importu towarów
- ucieczki kapitału zagranicznego i wycofywania się międzynarodowych korporacji
- poprawy samowystarczalności gospodarki polskiej
- likwidacji marnotrawstwa
- likwidacji planowego starzenia produktów
- dofinansowania służb publicznych (służba zdrowia, szkolnictwo, administracja itp.)

- wsparcia nauki, wynalazczości, innowacyjności
- budowania własnych sieci dystrybucyjnych
- wykorzystania luki popytowej (rezerw produkcyjnych)
- likwidacji bezrobocia
- powrotu Polaków z emigracji

Emisja i krążenie (przepływy) pieniądza równoległego

Ta część artykułu stanowić ma podstawę rozpoczęcia dyskusji na temat sposobu wprowadzenia do obiegu i funkcjonowania pieniądza równoległego. Poniżej omówione pięć wariantów, zdaniem autorów, powinny doprowadzić do wyboru właściwego sposobu wprowadzenia na rynek pieniądza równoległego. Spodziewamy się, iż z dyskusji wyłonią się właściwe rozwiązania oraz zostaną wskazane przeszkody i trudności, ale także drogi przeciwdziałania im.

Wariant 1.

Pieniądz równoległy emitowany jest przez NBP i przekazywany stopniowo wszystkim obywatelom w systemie wypłat tygodniowych. Wypłaty trwają do momentu wypuszczenia na rynek przez NBP planowanej ilości pieniądza. Ilość i wartość emisji oparte są na określeniu niedoboru w dochodach obywateli (luka nabywcza) z uwzględnieniem przewidywanego wskaźnika rotacji pieniądza. Po przekazaniu całej emisji, pieniądz przestanie być wypłacany, ponieważ znajdzie się już w obiegu gospodarczym. W tym wariantcie pieniądz równoległy traktowany jest na równi z PLN pod względem podatkowym, co oznacza, że podatki mogą być płacone zarówno w PLN, jak i w walucie równoległej, bez względu na to, w jakiej walucie osiągnane są przychody.

Budżet państwa zawierać będzie wydatki w obydwu tych walutach i na tym etapie nie może być dokonywana wzajemna wymiana tych walut. Aby wynagrodzenia mogły być przyjmowane w walucie równoległej, można stworzyć system zachęt, np. w przypadku podwyżek lub premii pracownik mógłby otrzymywać wynagrodzenie nominalnie o 20% wyższe, jeśli wyrazi zgodę na przyjęcie pieniądza równoległego. Można także przyjąć zasadę,

że we wszystkich przetargach na roboty publiczne uprzywilejowane byłyby podmioty godzące się w całości lub w części otrzymywać zapłatę w pieniądzu równoległym.

Wariant 2.

Emitowany przez NBP pieniądz równoległy przekazywany jest wszystkim obywatelom w formie dochodu gwarantowanego (analogicznie jak w programie 500+). Pieniądz krąży w gospodarce, nie podlega jednak ogólnym zasadom podatkowym, tzn. nie tworzy budżetu państwa. Obrót tym pieniądzem obciążony jest podatkiem transakcyjnym w wysokości np. 5%. W ten sposób tworzy się jak gdyby gospodarka równoległa. Bez względu na tytuł przekazania pieniędzy pomiędzy osobami lub podmiotami (sprzedaż, darowizna, pożyczka), pobierany jest podatek transakcyjny. Pieniądze wpływające do kasy państwa z tytułu podatku transakcyjnego wypłacane są obywatelom ponownie. Podatek transakcyjny pozwoli na kontrolowanie szybkości obrotu tym pieniądzem, a zatem będzie przydatny w określaniu potrzeb monetarnych.

Wariant 3.

NBP emituje pieniądz równoległy i stopniowo przekazuje go wszystkim obywatelom, podobnie jak w wariantach poprzednich. Tworząc zachętę do wydawania otrzymanych środków, państwo wyznacza dobra, które mogą być nabywane w pełni lub częściowo za tę walutę. Dotyczy to dóbr w całości wytwarzanych w kraju, np. drewno, woda, energia elektryczna. Państwo może także określić rodzaje opłat o charakterze administracyjnym, które mogą być uiszczane w tej walucie.

Wariant 4.

Państwo, planując wydatki budżetowe, uwzględnia wszelkie potrzeby. Wydatki nieznajdujące pokrycia w bieżących podatkach, znajdują pokrycie w emisji pieniądza równoległego.

Pieniądz równoległy w pierwszej kolejności wprowadzany jest do służb publicznych, przedsiębiorstw narodowych (nowo powstałych), przedsiębiorstw państwowych i spółek

Skarbu Państwa. Zyski tych jednostek wypłacane są w formie dywidendy wszystkim Polakom. Dywidenda w całości wypłacana jest w pieniądzu równoległym.

Wariant 5.

NBP emituje pieniądź równoległy. Za ten pieniądź wykupuje od banków wszystkie kredyty. Ta procedura powoduje automatyczną zmianę depozytów z depozytów złotych na depozyty w walucie równoległej. Wyrażenie depozytów w walucie równoległej oznacza, że obecnie stosowany pieniądź dłużny, wyrażony w PLN, zostanie zamieniony w pieniądź pozytywny, wyrażony w walucie równoległej. Przejęte przez NBP kredyty będą spłacane w walucie równoległej, tzn. bez odsetek i według nowych harmonogramów spłat. W tym wariantcie nastąpi pełne oddłużenie obywateli i firm.

Proces wykupywania kredytów powinien następować stopniowo z uwagi na konieczność równoległej zmiany charakteru depozytów.

Wariant 6.

NBP emituje pieniądź równoległy niewymienialny (cyfrowy żeton) w ustalonej wstępnie ilości, np. 300 mld jednostek równoważnych złotemu (ok 30% M1). Emisja jest prowadzona stopniowo, np. rozłożona na 30 rat miesięcznych po 10 mld każda rata. Emisja będzie rozprowadzana za pomocą dywidendy senioratowej do wszystkich osób posiadających PESEL, tak więc każda osoba otrzymywałaby miesięcznie ok 250 cyfrowych żetonów. Program emisyjny byłby rozłożony na 2,5 roku i po tym okresie 300 mld cyfrowych żetonów znalazłoby się w obrocie gospodarczym. Dywidenda senioratowa byłaby przekazywana na imienne, bezodsetkowe konta żetonowe w NBP, przeznaczone do przechowywania żetonów i realizacji przelewów żetonowych.

Żetony w ilości większej niż planowane 30% M1, można będzie także uzyskać drogą kupna od NBP za złote, które stanowiąc będą 100-procentową "rezerwę dewizową" wymienialnych żetonów. Żetony wymienialne stanowiąc będą w istocie suwerenną, bo emitowaną przez NBP, gotówkę cyfrową NBP. Wymienialne żetony będą oznaczone innym "kolorem cyfrowym", niż żetony pieniądza równoległego i można będzie za nie dokonywać tych samych transakcji, co za pieniądź równoległy.

Obroty pieniądzem równoległym powinny być opodatkowane podatkiem równoległym i skrajnie uproszczonym, zbieranym automatycznie przez system. Postulowany w tym wariantcie jest podatek obrotowy, w początkowym okresie wdrożenia pieniądza równoległego zerowy lub symboliczny, ale rosnący z każdym rokiem o jeden punkt procentowy, aż do docelowego pułapu kilku procent, który przy docelowej prędkości obrotu pieniądza równoległego rzędu 12 obr/rok powinien przynieść ten sam efekt, co obecny, niezwykle skomplikowany system podatkowy.

Uwagi końcowe:

Nominalna wartość jednostki pieniądza równoległego jest równa 1 PLN.

Sugestie zawarte w powyższych wariantach być może posłużą do kompilacji i tworzenia lepszych, bardziej spójnych propozycji. Sądzymy, że dopiero przyjęcie określonych idei stanowić będzie podstawę do opracowania szczegółowego programu wdrażania waluty równoległej – programu czasowego i ilościowego.

Podsumowanie

Najważniejszymi celami osiągniętymi poprzez wprowadzenie pieniądza równoległego są: stopniowe wypieranie z obiegu pieniądza dłużnego, stworzenie niezależnego od światowej finansjery pieniądza suwerennego, stworzenie warunków rozwoju gospodarki samowystarczalnej i zmniejszenie skutków ewentualnych kryzysów finansowych.

Pieniądz równoległy zlikwiduje w Polsce biedę, zniweluje nierówności dochodowe i majątkowe oraz stworzy warunki do właściwego rozwoju osobistego każdego Polaka poprzez systematyczne uzupełnianie bieżących dochodów. Dywidenda narodowa powinna być wypłacana w pieniądzu równoległym.

Opracowanie: Nawigatorzy Jutra

Nadzór merytoryczny: Fundacja „Jesteśmy Zmianą”

Narodowy Instytut Studiów Strategicznych